

İnsan, en güzel şekilde yaratılan varlıktır. Nitekim Kur'an'da, "İnsanı en güzel şekilde yarattık" [1] buyrulmaktadır. İnsan, aynı zamanda yeryüzünün efendisi ve yaratıcının halifesidir ki her şey onun ihsanıyla var edilmiştir.

İnsan, en güzel şekilde yaratılan varlıktır. Nitekim Kur'an'da, "İnsanı en güzel şekilde yarattık" [2] buyrulmaktadır. İnsan, aynı zamanda yeryüzünün efendisi ve yaratıcının halifesidir ki her şey onun ihsanıyla var edilmiştir. İnsan, bu özellikte ve güzel şekilde yaratılan insanın başıboş bırakılmadığını [3] hitabı ile haber verir. Bu bağlamda bir sorumlulukla yaratılmış insanın rabbine, kendine, insanlara, ihsanına ve diğer varlıklara karşı mesuliyetleri vardır. Ayrıca insanın kendisine emanet edilen yeryüzünün imar etme ve feshat etmeme sorumluluğu da vardır. İnsanı bu değerlere karşı sorumlu kılan İslam, aynı şekilde toplumsal yaşamın düzenli ve yaşanabilir olarak sürdürülmesi için gerekli konulan trafik kurallarına karşı da sorumlu kılmaktadır. Zira bu kurallar insanın can ve mal güvenliğini ihsanıyla koyulmuştur. Bu kurallara uymak toplumsal düzeni imar, ihlal etmek ise ifsat etmektir.

İslam, insan hayatını düzenli ve güvenli kılacak ilgili her şeyin sağlanmasını ve her türlü zarar ve eziyeti kaldıracak tedbirlerin alınmasını ihsanıyla anlamda yetkililerden genel anlamda da kişilerden istemektedir. Nitekim İslam tarihine baktığımızda Hz. Peygamber, ihsanıyla pazarın denetimi ihsanıyla HİSBE teşkilatını kurdu muştur. Kurulan bu teşkilatın görevlerinden biri de ihsanıyla trafiğini düzenlemektir. İslam, insanın can ve mal gibi değerlerini dokunulmaz kabul etmiş, hukuk ile de koruma altına almıştır. Bu değerlere zarar verenlere ise cezai müeyyideler ihsanıyla verilmiştir. Trafik kurallarına uymamak can, mal gibi değerlerin zarar vermesine sebep olmaktadır. Canı, malı, akı ve nesli korumak, İslam Dini'nin temel gayesi ve dokunulmaz kabul etmiş, hukuk ile de koruma altına aldığı ihsanıyla indir ki, Trafik, dinimizin ana prensipleri ile yakından alakalı bir mevzudur. Yüzde 90 oranında insan faktörü nedeniyle sebep olduğu ihsanıyla ve yaralanmalı trafik kazalarının ve trafikteki aksamaların can, mal ve iş güvenliğini kaybına

فَأفْضلُهَا
قوْلُ لاَ
إلَهَ إلاَّ
اللَّهُ ،
وَأدْنَاهَا
إمَاطَةُ
الأذَى عنِ
الطَّرِيقِ ،
وَالحيَاءُ
شُعْبةٌ مِنَ
الإِيمانِِ ِ İman
yetmiş (veya altmış) küsur özelliktir (şu’bedir). En yükseği,
‘Allah’tan başka ilâh yoktur’ demek; en aşağısı ise, eziyet veren şeyleri
yoldan kaldırmaktır. Hayâ da imanın bir bölümüdür.»[\[8\]](#)
Peygamberimiz bir diğer hadislerinde de şöyle buyururlar:
عُرِضَتْ
عَلَيَّ
أعْمالُ
أُمَّتي
حسَنُهَا
وسيِّئُهَا
فوجَدْتُ في
مَحاسِنِ
أعْمالِهَا
الأذَى
يُماطُ عن
الطَّرِيقِ ،
وَوجَدْتُ في
مَساوَىءِ
أعْمالِها
النُّخَاعَةُ
تَكُونُ فِي
المَسْجِدِ
لاَ تُدْفَنُ
« Ümmetimin iyi-kötü bütün amelleri bana gösterildi. İyi
işlerinin içinde, gelip geçenlere eziyet veren şeylerin yollardan kaldırılmasını da
buldum. Kötü amelleri arasında da mescidde temizlenmeden bırakılmış balgamı
gördüm.»[\[9\]](#)
تَبَسُّمُكَ
في وَجْهِ
أخِيكَ
صَدَقَةٌ،
وَأمْرُكَ
بِالْمَعْرُوفِ ونَهْيُكَ
عَنِ
الْمُنْكَرِ
صَدَقَةٌ،

وإرْشَادُكَ
الرَّجُلَ في
أرْضِ
الضَّلال
لَكَ
صَدَقَةٌ،
وَبَصَرُكَ
لِلرَّجُلِ
الرَّدِىِّ
الْبَصَرِ
صَدَقَةٌ،
وَإمَاطَتُك
14; الْحَجَرَ
والشَّوْكَ
وَالْعَظْمَ
عَنِ
الطَّرِيقِ
صَدَقَةٌ،
وَإفْرَاغُك
14; مِنْ
دَلْوِكَ في
دَلْوِ
أخِيكَ
صَدَقَةٌ ك Kardeřine
karşı izhar edeceğin tebessümün bir sadakadır. Emr-i bi'lmâ'rûfun ve nehy-i
ani'lmünkerin sadakadır. Yolunu kaybeden kimseye yolu gösterivermen sadakadır;
gözü sakat kimse iç'in görüvermen sadakadır; yoldan taş, diken,
kemik (gibi şeyleri) kaldırıp atman sadakadır; kovandan kardeşinin kovaına su boşaltman
sadakadır." [10] Peygamberimizin imandan bir bölüm olarak sunduğu ve yapılmasını bir
sadaka; bir hayır olarak vassettiđi

وَإمَاطَتُك
14; الْحَجَرَ
والشَّوْكَ
وَالْعَظْمَ
عَنِ
الطَّرِيقِ
صَدَقَةٌ، ك
كYoldan, ezayı; zarar verici nesneleri gidermeyi, كzü itibariyle trafik
kaidelerine uyma olarak deđerlendirebiliriz. Zira amaç zarar vermemek ve verilebilecek
zararı gidermektir. عن أبى برزة
رضى اللّهُ
عنه قال: قلتُ
يَا نَبِىَّ
اللّهِ
عَلِّمْنِى
شيئاً
يَنْفَعُنِى. قال: اعْزِلِ

ا‘ذَى عَنْ
طَرِيقِ
المُسْلِمِينَ,. Müslim'de Ebu Berze (radiyallahu anh) anlatıyor: "Ey Allah'ın Resûlü, bana faydalı olacak birşey üğret", dedim de şu tavsiyede bulundu: "Müslümanların yolundan rahatsızlık veren şeyleri kaldır"[\[11\]](#) Yaşadığımız dünemde yaya veya vasıtalı olarak yolda bizzat eza/zarar verecek duruma düşmemek, yollardan geçişi zorlaştıran, taş, diken ve kemik gibi engelleri kaldırmaktan çok daha ünemli ve zarurî bir vazifemizdir. Çünkü trafik kaidelerine uymayan dikkatsiz bir yayanın bizzat kendisinin, alkollü, uykusuz ve anormal hızla vasıta kullanan, üz ifadeyle trafik kurallarına uymayan sürücünün vasıtasının yollarda diğer yaya ve vasıtalar için giderilmesi gerekli bir eza tehlike olacağı, akaryakıt ve iş gücü israfına sebep teşkil edeceği açık bir gerçektir. Fertler için tehlike ve tüketim unsuru olmanın cemiyete/topluma karşı işlenmiş bir zulüm olduğu muhakkaktır. Âhuret hayatımızda mutlaka cezası görülecek bu suçun toplum hayatında da ceza görmesi ve kınanması zaruridir. Bunun içindir ki, Peygamberimiz şöyle buyurmuşlardır: «Kullandıkları yollarda kendilerine zarar verenleri; üzüntüye/üfkeye sebep olanları cezalandırmaları müminlerin vazifesidir.»[\[12\]](#) Açıkça anlaşılacağı üzere bu hadis, Trafik kurallarını bilerek ihlâl edenlerin, işledikleri Trafik suçunun nevine göre hukuken cezalandırılmalarının ve toplumca kınanmalarının dinî ve sosyal bir vazife olduğunu açıklamaktadır. Peygamberimiz, kendi devirlerinde günümüzün anlamıyla bir problem teşkil etmediği halde yol emniyeti sağlama ve gidişi-gelişi kolaylaştırma hususuna son derece ehemmiyet vermişlerdir. Aşağıda sunacağımız hadis verilen bu ünemi açıklamakta ve görevlerimizin bir bölümünü de üğretmektedir. Peygamberimiz, yollar üzerinde birleşmek ve konuşmak ihtiyacını duyduklarını ileri süren ilk mü'minlere şöyle buyurdular: «
إِيَّاكُم
وَالْجُلُوسَفي الطرُقاتِ
» فقَالُوا :
يَا رسَولَ
الل.َّه
مَالَنَا
مِنْ
مَجالِسنَا
بُدٌّ ،
نَتحدَّثُ
فِيهَا ، فقال
رسول اللَّه
صَلّى اللهُ
عَلَيْهِ
وسَلَّم :
فَإِذَا
أَبَيْتُمْ
إِلاَّ
الْمَجْلِس
فَأَعْطُوا

الطَّريقَ
حَقَّهُقالوا: ومَا
حَقُّ
الطَّرِيقِ
يا رسولَ
اللَّه ؟ قال : غَضُّ
الْبَصَر ،
وكَفُّ
الأَذَى،
ورَدُّ
السَّلامِ ،
وَالأَمْرُ
بالْمعْروفِ
، والنَّهْيُ
عنِ
الْمُنْكَرَ
لهْيُ

Sahâbîler: - Ya Resûlallah! Bizim yol ve sokaklara oturmaktan vazgeçmemiz mümkün deه çünkülüzumlu iاlerimizi orada konuاyoruz, dediler. Resûlallah sallallahu aleyhi ve sellem :
–“Vazgeçemiاorsanız ve mutlaka oturmak zorunda kalıاyorsanız, o halde yolun hakkını veriniz” buyurdular. Bunun üzerine: - Yolun hakkı nedir ki, ya Resûlallah? diye sordular. Peygamberimiz: –“Gözü haramlardan korumak, gelip geçene eziyet vermemek, verilen selâma mukabelede bulunmak, iyiliاi tavsiye edip kötülükten sakındırma vazifesini yerine getirmek” buyurdular.
[13] Bu mucizevî hadîs yollarda ayaküstü konuاma gereاini duyanlara, yol kenarlarında arabaları ile park yapanlara, uğrak yerleri ve dinlenme tesislerinde bulunanlara ، وكَفُّ
الأَذَى لهْيُ
engelleri gidermek” gibi bizzat veya vasıtalarımızla sorun olmamak olarak algılayabileceاimiz bir ana görevi yüklerken üç büyük ahlâkî görev daha yüklemektedir. Bunlardan biri karşılaاtığımız insanlara selâm vererek ve verilen selâmı alarak selâm cümlesiyile onlara barış mesajları verip Rabbimizin korumasını dilemektir. Diاeri gözü korumaktır ki yayaları veya vasıta içindekileri bakışlarımızla rahatsız etmemektir. üçüncü görev ise Hakk'a çaاırmak ve Batıl'lardan sakındırmaktır. Bu genel vasıflı İslâmî vazifenin Yol Hakkı olarak anlamı, Allah bilir insanların yararına olduاu için Hak olan trafik kurallarına uymaya çaاırmak ve bu kuralları ihlal etmekten sakındırmaktır. Allah'ın Elçisi Peygamberimiz yol hakkı olarak açıkladıاı bu dört büyük göreve bir hadislerinde mazluma yardım etmek, şaاıranlara ve de soranlara yolu tarif etmek şeklinde iki ahlâkî görev daha ilave etmektedirler. Bunlardan mazluma yardım etmek görevinin soyguna uğramış veya kaza geçirmiş olanlara âcil olarak yardımda bulunmak anlamında olduاu şüphesizdir.[14] Bu sebeple âcil yardım organizasyonlarını İslâmi kurumlar görebiliriz. Peygamberimizin yol düzeni ile ilgili olarak günümüzün anlayışıyla trafik kaidelerine uymayı içerecek şekilde öğütler vermesi, bu kurallara uymanın dünya hayatının

güvenliğini sağlayıcı olması kadar, hıret hayatının saadetine de yol açıcılmalıdır. Nitekim Peygamberimiz bir hadislerinde şöyle buyurmaktadır:

“Bir adam yolda yürürken yol üzerinde bir diken dalı buldu ve onu yoldan uzaklaştırdı. Bu sebeple Allah ondan hoşnut oldu ve onu bağışladı.” [15] Peygamberimiz bir diğer hadislerinde de şöyle buyurmaktadır: “Bir adam yolda yürürken yol üzerinde bir diken dalı buldu ve onu yoldan uzaklaştırdı. Bu sebeple Allah ondan hoşnut oldu ve onu bağışladı.” [16] Yoldan bir diken veya bir ağaç dalı gidermek bağışlanma ve Cennet'e girme sebebi olursa, Allah'ın rızasını dileyerek günden güne trafik kaidelerine uymak da aynı şekilde bağışlanma ve Cennet'e girme vesilesi olmaz mı? Pek tabiidir ki olur. Şu halde vazifemiz; Trafik işaret levhalarında Hz. Peygamberin doğruya iletili manevreleri; el işaretlerini göstermek ve bu işaretlerin Cennet'e yoldan giderdiğine inanmaktır. Muhterem Müslümanlar! Mevzuumuzla alakalı gösterdiklerimize günde bir defa maddi bir hususa da burada dikkatinizi çekmek isteriz. Peygamberimiz bir hadislerinde “Bir adam yolda yürürken yol üzerinde bir diken dalı buldu ve onu yoldan uzaklaştırdı. Bu sebeple Allah ondan hoşnut oldu ve onu bağışladı.” [17] “Yoldan, ezayi gidermeyi” de Sadaka olarak nitelendirmiştir. Peygamberimizin ifadeleriyle trafik kurallarına uymak Sadaka olduğuna,

İbni Mâce, Edeb 7- Riyazüs Salihin Cilt-1 [10] Tirmizî, Birr 36, İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi, Akçağ Yayınları: 13/273 [11] Müslim, Birr 131, (2618); İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi, Akçağ Yayınları: 2/538. [12] el-Câmiüs- Sağîr, 2/157. [13] Buhârî, Mezâlim 22, İsti’zân 2; Müslim, Libâs 114. Ayrıca bk. Ebû Dâvûd, Edeb 12- Riyazüs Salihin Cilt-2 [14] S. Tirmizi, Hn. 2727 [15] Buhârî (Ezân 32, Mezâlim 28) ve Müslim’ın (Birr 127, İmâre 164)- Riyazüs Salihin Cilt-1 [16] Müslim, Birr 128- Riyazüs Salihin Cilt-1 [17] Câmi'u's-Sagîr şerhi Feyzu'l-Kâdir'de mevcuttur) 3, 195); İbrahim Canan, Kutub-i Sitte Tercüme ve Şerhi, Akçağ Yayınları: 10/32 [18] Müslim, Birr 144 [19] Mülk sûresi,67/15.

[İslam ve Hayat, Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)